

OM GRÄNSER OCH DET GRÄNSLÖSA I BLOGGANDET

Är bloggandet gränslöst? Var går gränsen mellan offentligt och privat? Hur kan det offentliga och privata i bloggar diskuteras? Ann-Charlotte Palmgren skriver om hur frågorna diskuterats och synpunkter förändrats över en tidsperiod på två och ett halvt år. Diskussionen tar delvis avstamp från två universitetsföreläsningar om bloggar och sociala medier på nätet.

Text: Ann-Charlotte Palmgren

När jag nyligen förberedde mig på att föreläsa om bloggar och andra sociala medier var min plan att använda samma anteckningar som jag använt två och ett halvt år tidigare när jag höll samma föreläsning, på samma kurs. Kursen ordnades av Öppna universitetet vid Åbo Akademi inom ämnet etnologi. Därmed var kursen inte en obligatorisk kurs och deltagarna var där för att de var intresserade av kulturella och historiska perspektiv på kommunikation. Åldersmässigt var spridningen relativt stor, men de flesta var under båda föreläsningarna runt 22 år. Majoriteten studerade kulturämnen eller språkämnen.

Två och ett halvt år kan kännas som en inte alls så lång tid, men när jag bläddrade i mina anteckningar insåg jag att jag inte kunde använda dem utan att göra stora ändringar. Jag hade tidigare inlett med att fråga hur många av kursdeltagarna som hade en profil på Facebook och hur många av dem som hade eller hade haft en blogg. Jag kunde också nu ställa samma frågor, men efter att så gott som samtliga svarat att de var aktiva på Facebook och bloggade kunde jag inte fortsätta med att förklara hur Facebook ser ut eller hur en blogg är uppbyggd. Under två och ett halvt år hinner mycket förändras i hur och till vilken utsträckning personer använder sociala medier och bloggar.

Föreläsningdelen där jag pratade om historia bakom bloggandet kunde jag låta vara oförändrad. Att bloggandet blivit vanligare betydde inte att det samtidigt blivit mera känt hur bloggandet uppstod. Jag kunde berätta att när **Justin Hall** år 1994 startade sin nätsida *Links from the Underground* var syftet att länka till intressanta nätsidor som han hittade. Snart hade även andra liknande nätsidor startats och perso-

nerna bakom dessa hade som mål att skapa en ny form av nätsida som skiljde sig från hemsidan. Genom den nya formen var målet att dela med sig av andra sidor och skicka besökaren vidare till andra sidor istället för att locka besökaren till att stanna kvar på ursprungssidan. Dessa nätsidor kunde ses som loggböcker över det egna surfandet. Justin Halls nätsida omformades snart efter start till en intim dagbok på nätet och Hall sägs vara den första bloggaren. År 1997 startade **Jorn Barger** en egen nätsida, uppbyggd på samma sätt som *Links from the Underground* och kallade den *weblog*. Detta var första gången ordet weblog användes. Vägen från hemsida, till loggbok, till weblog, till nätdagbok och senare blogg startade i önskan om att göra något annat, något nytt. Att jämföra dagens blogg med Justin Halls första nätsida är omöjligt. Eller i alla fall är likheterna ytterst få. Det är vanligt med länkar till andra

intressanta nätsidor, andra bloggar, tidningsartiklar eller diskussionsforum på nätet, men största delen av innehållet på en blogg är ofta egen text och egna reflektioner.

I forskning om bloggar har diskussionen ofta kretsat kring

identitet och gränserna mellan jaget och bloggjäget. Som om de var två av varandra oavhängiga fenomen. Som om det fanns något verkligt/sant/äkta och något överkligt/fiktivt/mindre viktigt. Som om gränsen mellan jaget och bloggjäget bestod i att bloggaren på nätet kunde framställa sig själv som någon helt annan än utanför nätet. När jag diskuterar bloggar vill jag diskutera gränser, men gå vidare från diskussionen om identitet. I tidig internetforskning hävdades ofta att internetupplevelser tillåter mångfald och flexibilitet, något som jag under min pågående studie av flickors bloggar uppfattat annorlunda. I min forskning studerar jag gränser mellan olika former av flickskap, olika former av kroppslig-

Vägen från hemsida, till loggbok, till weblog, till nätdagbok och senare blogg startade i önskan om att göra något annat, något nytt.

het uttryckt i bloggar och jag har konstaterat att flickskapet och kroppsligheten som beskrivs är sällan flexibelt.

I den här texten tittar jag närmare på bland annat gränsen mellan det privata och offentliga i en blogg. Andra frågor jag ställer är vad får man blogga om? Var går gränsen mellan en dagbok och en blogg? Tiden kan också ses som en gräns. Utvecklingen inom bloggandet och formen för bloggandet har förändrats. Samtidigt som bloggar egentligen är nya fenomen, verkar det som om många av dem som idag har bloggar eller aktivt läser bloggar glömmet att bloggar inte alltid funnits. Bloggar verkar ha blivit en självklar del i många personers liv.

Utvecklingen av internet, och här särskilt uppkomsten av bloggar, gör att även traditionella gränser utmanas. Om gränsen mellan offentlighet och privat överskrids, förändras och omarbetas i olika internetmiljöer behöver kanske också begreppen omdefinieras även om de inte används i internet-kontexten.

Vid samma föreläsning om bloggar och sociala medier ställde jag kursdeltagarna frågan om var gränsen går mellan offentligt och privat på internet och i bloggar. Jag hade förväntat mig svar som hävdade att det privata bestod av till exempel känslor, det egna hemmet eller familjelivet. Det var sådana svar jag hade fått två och ett halvt år tidigare. Nu var svaret att det egentligen inte finns något privat på nätet. Allt man skriver i en blogg är offentligt. Den enda möjligheten till något privat är en lösenordsskyddad blogg. En blogg som endast ett begränsat antal personer, några utvalda kan besöka och läsa.

Både gränser och gränsöverträdelse är beroende av varandra. Endast genom överträdelse av en gräns kan gränsen uppfattas. På samma sätt kan gränser endast existera om de kan överträdas. Gränsen mellan offentligt och privat diskuteras ofta i forskning som väldigt suddig, men befintlig på nätet. Under vår diskussion under kursen verkade det däremot som om det inte fanns någon gräns överhuvudtaget. Man kunde inte ens tala om en gränsöverträdelse eftersom ingen gräns fanns. Samtidigt kan jag nu senare se att diskussionens riktning och användande av begreppen snarare behandlade offentligt och privat ur ett rent tekniskt perspektiv. Gränsen fanns inte eftersom den inte var synlig. Eftersom allt (förutom det lösenordsskyddade) var synligt på nätet, var det därmed också offentligt. I diskussionerna i föreläsningen verkade det som om offentligt och offentliggjort användes som synonymer. Kanske det inte är en fråga om att kursdeltagarna anser att gränsen mellan det offentliga och privata försvunnit? En annan möjlighet är att vistelse på nätet blivit så vanligt och vardagligt bland den senare gruppen kursdeltagare, och gränser mellan det privata och offentliga ses därmed på samma sätt som utanför nätet där det privata signaleras genom stängda dörrar, i nätsammanhang som lösenordsskyddade sidor. Om jag använt ordet intim eller personlig istället för ordet privat kan jag tänka mig att diskussionen tagit en annan riktning.

När bloggskribenter, som har en personlig dagboksliknande blogg, frågar sina läsare vad de vill läsa mer om i bloggen, är svaret ofta det personliga, det utlämnande och det som berör. Det privata och intima är det mest önskvärda. Samti-

digt som bloggskribenter skriver mer om det privata luckras gränser upp. Bloggandet blir på så vis något gränslöst. Om inget i bloggarna kan vara privat, betyder det då att man får blogga om vad som helst? Svaret på frågan beror mycket på platsen för bloggen. Också om det verkar som om det inte finns gränser i vad man får skriva och inte får skriva, kan en del nätsamfund ha särskilda regler.

Nätmötesplatsen ungdomar.se, som jag forskar om, har en regel som säger att det inte är tillåtet att skriva uppmuntrande blogginlägg om ätstörningar och bloggskribenter får inte skriva matdagbok eller viktdagbok. Detta medför att sådana blogginlägg ändå finns bland bloggarna men att bloggskribenterna döljer "farliga" ord med felstavning eller punkter mellan bokstäverna i ett ord. Även om möjligheter i bloggar kan verka gränslösa, finns det trots allt gränser. Gränser kan också vara normer, oskrivna regler. Dessa gränser och normer blir här synliga genom gränsöverträdelse i bloggarna jag studerar, dessa överträdelser tolkar jag som ett motstånd. I bloggsammanhang handlar det inte endast om normer som också kan hittas i andra sammanhang utan även om något som kunde kallas nätetikett. Som exempel kan nämnas att det inte anses okej att skriva texter med versaler, det upp-

fattas som att bloggskribenten skriker. Att skriva utlämnande om andra anses också ofta som negativt och något som inte hör till god bloggetikett.

Vid diskussioner om bloggar anses de ofta främja demokrati och åsiktsfrihet. Vem som helst kan

När bloggskribenter, som har en personlig dagboksliknande blogg, frågar sina läsare vad de vill läsa mer om i bloggen, är svaret ofta det personliga, det utlämnande och det som berör.

blogga. Detta är något som ofta också nämns i bloggar. Men när **Sebastian Bergholm**, radiojournalist på *Kulturtimmen*, i december 2010 bloggade om "den förhatliga bloggande ungdomen" blev reaktionen inom den finlandssvenska bloggvärlden enorm. Att kritisera livsstilsbloggandet i den finlandssvenska bloggosfären, där livsstilsbloggandet innebär bloggandet om och fotografering av bakning, klädköp och heminredning, väckte stora protester bland bloggskribenter. Det verkar som om detta är något som man inte får blogga om, även om det här inte var fråga om en nätmötesplats som ungdomar.se med utskrivna regler. Något annat som inte skrivs om bland finlandssvenska bloggar är personliga upplevelser av ätstörningar. Detta är tabu och något som inte är eftersträvt att skriva om. Den finlandssvenska bloggosfären ter sig väldigt homogen om man jämför med den rikssvenska bloggosfären som är äldre och större. Om man tittar på detta i ett tidsperspektiv undrar jag hur reaktionen skulle ha varit om två och ett halvt år. Skulle bloggskribenter reagera på kritik av livsstilsbloggandet? Vad bloggar man då om? Vad får man blogga då om? Är det vanligare att lösenordsskydda sin blogg?

Ann-Charlotte Palmgren är doktorand i kvinnovetenskap vid Åbo Akademi